

Erstatning for ved Mund- og Klovesyge forvoldt Driftstab.

Danmarks Landbrug har jo nu i en lang Række Aar med ringe Afbrydelse maattet regne med Mund- og Klovesyge og er derfor bleven en i Forhold hertil staaende Erfaring rigere — en Erfaring, som egentlig ikke kan beskyldes for at gøre os i væsentlig Grad klogere, hvad angaar selve Sygdommen og dens Behandling, men derimod i højere Grad hvad angaar de Ukæmper og Tab, som Sygdommen fører i sit Kølvan.

En kort Oversigt over »Mund- og Klovesygen«s Forløb kan vel her have sin Interesse. Ved 1. Epizooti 1911—12 blev angrebet 1285 Besætninger, omfattende 48,367 Stk. Kvæg (stort Kvæg, Ungkvæg og Kalve. Specifikation foreligger ikke). Ved 2. Epizooti 1914—16 blev angrebet 7091 Besætninger med 221,935 Stk. Kvæg (nemlig 137,854 Stk. stort Kvæg, 50,608 Stk. Ungkvæg og 33,473 Kalve). Den sidste Epizooti ophørte i Juli 1916, hvorefter der forløb 3 Maaneder, før der konstateredes et nyt Udbrud (Recidiv).

Siden da er der fremkommet nye Tilfælde af Mund- og Klovesyge, ialt 22 Besætninger, fordelende sig med 10 paa Sjælland (af disse var 6 Recidiver), 1 paa Møen, 1 paa Lolland (Recidiv), 1 paa Falster, 3 paa Fyn (2 Recidiver), 1 paa Lange-land (Recidiv), 5 i Jylland (3 Recidiver). For de her omhandlende 22 Besætninger er Stykantal ikke angivet.

Mund- og Klovesygen optræder jo overfor Landbruget som tabvoldende i 2 Retninger: den første omfatter det direkte Tab, det, som opstaar ved, at Dyrene dør, eller Nedslagning bliver nødvendig som Følge af nævnte Sygdom; den anden Retning vil være det indirekte Tab, som denne Sygdom paafører Ejerne, f. Eks. mindre Mælkeydelse, Kastning, Afmagring, Yverbetændelse og andre Følgesygdomme.

I det første Tilfælde kan man jo let beskytte sig mod Tabene, idet man ved at forsikre sit Kvæg i et moderne og

tidssvarende tilrettelagt Forsikringssselskab vil være sikret mod alle Tab, fremkaldt ved Død og Nedslagning som Følge af Mund- og Klovesyge.

I det andet Tilfælde, det indirekte Tab, det, man i daglig Tale kalder »Driftstab«, stiller Sagen sig en Del vanskeligere, dels fordi det er ret vanskeligt for ikke at sige umuligt nøjagtigt at fastslaa, hvor langt det indirekte Tab strækker sig, som er en direkte Aarsag af Mund- og Klovesygen, ligesom det er vanskeligt at kapitalisere dette Tab; men man kan i alle Tilfælde hurtigt blive enige om, at det her drejer sig om for det danske Landbrug meget betydelige Summer, som sikkert for de ovennævnte Perioder næppe kan sættes lavere end ca. 10 Mill. Kroner.

Der har ialt været angrebet 270,522 Stk. Hornkvæg — naar de senest 22 angrebne Besætninger, hvor Optælling ikke foreligger, kun sættes til ialt 220 Stk., saa det ovenangivne skønsvist takserede indirekte Tab sikkert vil komme Virkeligheden nogenlunde nær.

Beskyttelse mod det indirekte Tab kan kun forme sig som en Forsikring, og denne Forsikring bør og kan ikke tage Sigte paa at yde den vedkommende Ejer fuld Erstatning for det eventuelle indirekte Tab, som Mund- og Klovesygen i Hornkvægsbesætningen har paaført ham. Det maa mere forme sig som en Hjælp til at komme over Tabet, saaledes at der ydes en nogenlunde rimelig Erstatning; Resten af det indirekte Tab maa Ejeren da selv bære.

Vil man nu træde dette Spørgsmaal nærmere, vil Sagen ikke kunne løses ad anden Vej end ved en gensidig Forsikring, som af Hensyn til de Former, under hvilke Epidemien optræder — i alle Tilfælde kan optræde — maa omfatte hele Landet, for at den nødvendige Modstandsevne hos Foreningen kan være til Stede, idet man kun, naar hele Landet omfattes af Forsikringen, tør regne med, at en Del af Landet — ja forhaabentlig en større Del — vil være forskaanet for Sygdommen, saaledes at Tabene — fordelte paa de mange Ejere og paa de mange forsikrede ikke angrebne Individuer — ikke skal blive en for stor Byrde for det enkelte Medlem.

At søge Spørgsmaalet løst ved smaa Foreninger, omfattende mindre Dele af Landet — forholdsvis faa Ejere og forholdsvis faa Individuer — er det let at føre Bevis for vil savne Forudsætning for at kunne føre til det forønskede Resultat.

Samtidig med at man saaledes kan fastslaa, at Mund- og Klovesygen har paaført det danske Landbrug store Tab — og der er al Udsigt til, at det maa betragtes som givet, at man

ikke i kommende Tider vil blive forskaanet for Mund- og Klovesygen — maa det konstateres, at her ligger en virkelig stor Opgave til Gavn for dansk Landbrug, og denne bør løses og kan løses. — Man ligger inde med saa store Erfaringer, at man virkelig er i Stand til at oprette en Institution, som i væsentlig Grad maa siges tilfredsstillende at kunne løse den Opgave, der stilles; men Opgaven kan ogsaa kun løses, naar alle indvundne Erfaringer og al indvunden Kendskab til dette saa vigtige Spørgsmaal tages med i Betragtning.

Der maa da — uden at komme ind paa, hvorledes Opgaven kan og bør løses — kunne fastslaas dette ene, at Institutionen maa være gensidig, at den maa omfatte hele Landet, og at den maa oprettes af det danske Landbrug og i det danske Landbrugs Interesse.

Der er skrevet og talt saa meget om denne Sag, men vil jeg desuagtet endnu en Gang i »Det kgl. danske Landhusholdnings-selskab«s Tidsskrift slaa til Lyd for, at denne Opgave bør løses i Landbrugets Interesse og under en for dette fuldt ud tilfredsstillende Form, hvorfor jeg herved paakalder de ledende Mænds Interesse for Sagen indenfor dansk Landbrug; det er dem, der bør tage Sagen op, og det er dem, der kan føre den igennem til Gavn og Ære for dansk Landbrug.

København, 15. Februar 1917.

Axel Bergh
